LAUSUNTO
17.10.2019

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Green Building Council Finland (GBC Suomi ry) kiittää mahdollisuudesta kommentoida valtion talousarvioehdotusta 2019. Lausuntomme näkökulma on rakentamisen ympäristövaikutukset.

Lausunnon antaja: Green Building Council Finland

Green Building Council Finland on rakennetun ympäristön kestävää kehitystä edistävä yhdistys. Tavoitteemme on kestävä rakennettu ympäristö, joka on hiilineutraali, toimii kiertotaloutta toteuttaen ja mahdollistaa ihmisille kestävän ja laadukkaan elämän. Keskeinen osa toimintaamme on tiedon ja osaamisen välittäminen, vuoropuhelun aktivointi, kiinteistöjen ympäristöluokitusten edistäminen sekä tiivis yhteistyö kansainvälisen Green Building Council -verkoston kanssa. Verkostoomme kuuluu noin 150 erityyppistä jäsenorganisaatiota satoine asiantuntijoineen sekä aktiiviset yhteistyökumppanimme.

Yleistä rakentamisen ilmastovaikutuksista

Suomi on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja hiilipositiivinen pian tämän jälkeen. Tämän kunnianhimoisen ja globaalia johtajuutta osoittavan ilmastotavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista ilman, että uudistamme rakennuskantaamme ja rakennus- ja kiinteistöalan toimintamalleja merkittävästi.

Rakennukset ja rakentaminen ovat keskeisessä roolissa ilmastonmuutoksen hillinnässä ja raaka-aineiden käytössä. Rakennusten osuus Suomen energiankulutuksesta on 32 prosenttia ja kansallisista hiilidioksidipäästöistä 30 prosenttia. Tällä hetkellä maailman laajuisesti noin 40 prosenttia kaikista raaka-aineista käytetään rakentamiseen.

Rakentamisen ympäristövaikutukset ovat keskeisiä myös siksi, että etenkin kasvukeskuksissa rakennetaan voimakkaasti tulevinakin vuosina. Toisaalta olemassa olevien kiinteistöjen ympäristövaikutuksia on vähennettävä joka puolella ja huolehdittava erityisesti siitä, että käyttämättömien tyhjien tilojen määrä olisi mahdollisimman pieni.

Talousarvioehdotuksessa on useita rakennuksiin, rakentamiseen ja kiinteistö- ja rakennusalaan liittyviä tarpeellisia kirjauksia.

Nostamme esiin seuraavat huomiot:

Kiertotalous rakentamisessa ja rakennetussa ympäristössä on välttämätöntä

Kirjaus "Kiertotalouden edistämisohjelman toteuttaminen" (HO 2019 / 32.20 s. 608)

> *"Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä vahvistetaan. Hallituskaudella toteutetaan kiertotalouden edistämisohjelma. Business Finlandin rahoitusta kohdennetaan yritysten kiertotaloushankkeiden, julkisten toimijoiden yhteistyöhankkeiden ja innovatiivisten julkisten hankintojen rahoitukseen. Avustusta voidaan myöntää myös Euroopan yhteistä etua koskeville tärkeille hankkeille (Important Projects for Common European Interest, IPCEI).*
> *Rahoitusta kohdennetaan erityisesti elintarvike- ja puutuotealan kasvuhakuisuuden ja uudistumisen vauhdittamiseen."*

Toteamme, että

- ➔ **Pidämme yllä olevaa esitystä (Kiertotalouden edistämisohjelman toteuttaminen) puutteellisena ja toteamme, että rahoitusta tulee ehdottomasti kohdentaa myös kiinteistö- ja rakennusalan kiertotalouden edistämiseen** toimialan merkityksen ja vaikutusmahdollisuuksien vuoksi. **Esitämme, että rahoitusta kohdennetaan erityisesti myös kiinteistö- ja rakennusalalle.**

- ➔ Suomessa on viimeisen kahden vuoden otettu valtava kehitysloikka kiinteistö- ja rakennusalan kiertotalouden osalta. Tätä työtä ovat tehneet tiiviissä yhteistyössä muun muassa yritykset, kaupungit, ympäristöministeriö sekä alan järjestöt, mukaan lukien Green Building Council Finland. Työ vaatii määrätietoista jatkoa myös tulevina vuosina.
  Talousarvioehdotuksessa on lueteltu useita kiinteistö- ja rakennusalan kiertotaloustoimia. Näiden toteuttaminen vaatii riittäviä resursseja muun muassa ympäristöministeriössä.

- ➔ **Kiinteistö- ja rakennusalan kiertotalouden vauhdittamiseksi toteuttamiseksi esitämme riittävien kehitysresurssien lisäämistä vastuuministeriöihin kuten ympäristö- ja työ- ja elinkeinoministeriöön.** Tuki tulisi kohdistaa etenkin henkilöresurssien varmistamiseen tai jopa määräaikaisen rakennetun ympäristön kiertotalouden kehitysohjelman käynnistämiseen siten, että se linkittyy kiinteänä osana rakennusalan vähähiilisyystiekarttojen toimenpiteisiin.

Hiilineutraalisuuteen kannustaminen ja rakennusten energiakorjaukset

Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi rakennuksia on kehitettävä kohti hiilineutraaliutta. Huomion tulee siis olla päästöissä, ei "vain" energiatehokkuudessa, vaikka se onkin yksi keskeinen tekijä. Green Building Councilin näkemys on, että kaikkien uusien rakennusten tulisi käyttää vain uusiutuvia energiamuotoja ja rakennusmateriaalien valmistuksen hiilidioksidipäästöjä tulisi vähentää voimakkaasti seuraavan 10 vuoden aikana. Kiinteistö- ja rakennusalalla on jo tahtoa tallaiseen vähimmäisvaatimukset ylittävään toimintaan, mutta etenkin asuinrakennusten osalta muutos etenee hitaasti.

Talousarvioehdotuksessa on useita rakennusten hiilineutraalisuutta ja energiatehokkuutta koskevia kirjauksia, kuten seuraavat:

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

- *"Toteutetaan toimenpidekokonaisuus, jolla **tuetaan hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa, parannetaan olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta**." (s. 774)*
- *"Edistetään **vähimmäisvaatimuksia energiatehokkaampaa** uudis- ja korjausrakentamista." (s. 774)*
- *"Vuonna 2020 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2011) nojalla myöntää asuinrakennuksille **avustuksia energiatehokkuuden parantamiseen sekä älykkääseen ja joustavaan energiakulutukseen tähtääviin toimenpiteisiin yhteensä enintään 20 000 000 euroa** siten, kuin energiatehokkuusavustuksista annettavalla asetuksella säädetään. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus."(ss. 787 -788)*
- *"Siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa vauhditetaan **investoimalla uusiutuviin energialähteisiin, edistämällä resurssitehokkuutta (energia- ja resurssitehokkuus)** sekä lisäämällä uusiutu**van energian osuutta energian käytössä**. Vähähiilisyyttä ja päästöttömän energiajärjestelmän luomista tukevat politiikkatoimet mahdollistavat talouden kestävän kehityksen." (Y 45)*

Näihin liittyen toteamme, että

➔ **Valtion tulee löytää keinoja rakennusten energiaremonttien käynnistämiseksi ja taloudelliset ohjauskeinot ovat yksi hyvä väline.** Talot ovat pääosin asumista varten ja juuri näiden asuinkäytössä olevien rakennusten energiakorjaukset ja päästöjen vähentäminen on haastavaa. Suomen rakennuskannasta suuri osa on asuinkerrostaloja (61000 kpl) ja myös pientalojen määrä (1 152 000 kpl) on huomattava.

➔ **Asuinrakennusten energiakorjauksiin varattu em. rahoitus (20 000 000 euroa) on tarpeen,** sillä selvitykset ovat osoittaneet, että pienikin taloudellinen tuki toimii kiinteistönomistajalle merkittävänä kannustimena korjauksen käynnistämisessä. Toivomme, että tukikriteerit ohjaavat erittäin kunnianhimoisiin energiaremontteihin.

➔ **Riittävät resurssit tulee varata *hiilijalanjäljen pienentäminen asumisessa, olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden parantaminen -toimenpideohjelman toteuttamiseen,*** *ottaen erityisesti huomioon rakennuskannan suuren koon ja rakennus- ja kiinteistöalan päästövähennyspotentiaalin.*

➔ **Aurinkoenergian hyödyntämistä tulee määrätietoisesti lisätä ja etenkin asuinkerrostaloja koskevia esteitä** (esimerkiksi verotukseen liittyviä) tulee purkaa. Etenkin aurinkoenergian kiinteistökohtainen hyödyntäminen on kasvussa, mutta potentiaaliin nähden muutos on hidasta etenkin asuinrakennuksissa.

Green Building Council Finland (GBC Suomi ry)

Mikko Nousiainen
toimitusjohtaja
Lapinrinne 3, 00100 Helsinki